

¹⁴ Aquestes formacions medievals catalanes entraven a l'E. Mj. per Aragó, en particular en parlars moriscos: «quando fue Almicded con su jente, en partida del camño, *beus* que topó con unos camellos cargados --»; «Almicded cabalgó en su caballo y fuése, apretándose en el andar; *beos* que iba en el camino y encontróse con un biejo ---» (*Almicded y Almayesa*, 47, 41). En el *Rekontamiento de Alixandre* (c. 1500) l'ar. *iðā bi* està traduït per *beoř kon* (1.30v.) i després per *bemoř kon* 106v, en fi ¹⁰ *eoř* 87v (Nykl, *RHis*p. LXXVII, 463).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:

veer, veser, viu, vist, veïst, vim, vis, viren, viuren, vesé, vesec, virats, veérets, vissen, veessen, vera, ves ¹⁵ *res, vérets, véu, v(e)em, v(e)és, veren, vé, veé, veeren, vec, vesest, veja, vejam, veges, veu, vet, vet aquí, veus ací, vets, veuré, veurá, veuria, verá, vere, verás, veem, veets, veu, veeu, veent, veient, vegent, veies, veiam, veiem, veieu, vegem, vegeu, veges, vent, vegera, vedem* ²⁰ *, vedeu, vedés, vedé, veva, voure, vourá, vorá, vore, vere, a vore, vei, veiam!, vegem!, av(e)iam, amaiem, miam, mam, meiam, niam, anyam, nyam, nyamos, mem, vès, veïès, vamellara, vets, veis, veure-hi, veure-s'hi, veure's, no veure-hi, no veure-s'hi, no veure's* ²⁵ *, no veure, no tenir res a veure, no tenir res que veure, haver res a veure, vist que, ésser vist, vista f. (vegeu infra), p. senyar-se treure's la vista, fer la vista grossa, pel que es veu, veure's i desitjar-se, veedor, veedoria, veient, +deveure, entreveure, entre-* ³⁰ *vista, vistes, anar a vistes, envistar-se, entrevistar-se, interviu, interviuar, entrevisió, reveure, a reveure, revista, revistar, revistador, revister, revisió, revisionista, revisionisme, revisar, revisor, revisoria, revisador, vident, vidència, evident, evidència, evidentment, evidenciàr* ³⁵ *, preveure, previsió, previsor, previst, imprevisit, imprevisió, previsible, previsament, providència, antiveser, proveir, proveït, proveïdament, proveïdor, proveïment, provisió, aprovisionar, aprovisionament, aprovisionador, provisional, provisionalitat, provisor,* ⁴⁰ *provisorat, provisoría, provisorí, desproveir, desproveït, desprovisit, provident, providència, providenciar, providencial, providencialisme, pròvid, pròvidament, impròvidament, impròvidència, d'improvis, improvisar, improvisació, improvisador, improvisadament, im-* ⁴⁵ *provisaire, vis m., visatge, visatge agraciàt, visar, visera, visible, visibilitat, invisible, invisibilitat, visió, visionari, visiu, visiva, visivitat, visoria, visori, visual, visualitat, visitar, vesitar, visitador, visitant, visitació, visita, visitable, visitiu, visitivitat, desvisitar, revistar,* ⁵⁰ *visura, Tribunal de Visura, visurar, visurador, visurament, visuració, visurejar, visurar, avisar, avisar-se, avis, donar avis, avisament, avisadament, avisació, avisada, avisador, avisatiu, avisatori, desavisat, desvisar, divisar, esvisar, desvís, vista f. (cf. supra), curt de vis-* ⁵⁵ *ta, en vista de, vistes, vistes d'amor, pendre vistes, a les vistes, a vista de, amb vista a, en vistes de, en vistes a, amb vistes a, vistable, vistablement, vistaire, envistaire, envistador, envistar, envistar-se, avistar, vist, en vist, envist, en vist de, envista, envistes, vis-* ⁶⁰

tar, vistent, vistós, vistosament, vistositat, +en benvista, benveure, benvist, malvist, malveure, Sa Revista, sobrevista, vijares, vijare, vejare, vejares, viares, ésser vijares, donar vijares, dar vijares, veiaire, idea, ydeates, ideia, idear, ideació, ideal, -lisme, -lista, idealitat, idealitzar, idealització, ideari, ideós, ideologia, ideològic, ideòleg, ideografia, ideogràfic, ideograma, ideogènia, ideogènic, idol, idola, idolar, idòlatra, idòlàtric, idolatrar, idolatria, idolologia, idoloepia, idilli, idillic, ec, vet, vet aquí, vet ací, ve-l-te, ve-l-los, ve-la-us, ve-ls-te aquí, vets ací, veu, veu ací, e veu, veus, veus que, veus ací, veus aquí, avet, avet ací, aveus, aveus ací, vet-a-l'aquí, veliaquí, vei-vos, vet aquí, vet aquí que, vet aquí que, vet que, vate ací, vaten, ventaci.

Veusportant, V. vegada

VEXAR, pres del ll. *vexar* 'sacsejar violentament', 'maltractar', 'vexar'. □ 1.^a doc.: 1375.

«Com lo dit P., ab altres ensemps, aça *uachsat* lo dret qui pertany a senyor, de un porch senglar ---», doc. de 1375 (CaCandi, *St. Hilari Sacalm*, 156). És un dels mots que antigament es pronunciaven amb *x=ř* (tal com *eiximpli*, *eixemple* 'exemple', *perpleix* 'perplex', JRoig, *Spill*, v. 63), fet després reprimit entre nosaltres (a diferència del cast., on restà en els equivalents dels nostres *exercir*, *complex*, *relaxar* etc.). Aversó el posa en rima amb *esquexa*, *lexa* etc. (*Torc.*, 527. 15). Els dimonis a «qui-ls invoque --- tornen sobre ell batén-lo e *vexant-lo* per quina-que via». Eiximenis, *L. dels Angels* (DAg.). «Se'n dolran e-s *vexeran*» en la *Letra de Reials Costums* del Petrarca, trad. cat. de princ. S. xv (AIEC I, 347, lín. 8), mot suprimit per l'autor del *Tirant* en aprofitar el text com un intermezzo en la seva novel·la (Ag., vol. I): potser perquè *vexar* encara no pertanyia al lèxic català viu.

En *-eixa*: «al plaer seu, / per hon se vulla, / —puys tost s'aculla— / rompa y esquexa, / puys no la *vexe* / --- / pregau-lo ixca / ---» (JRoig, *Spill*, 4250). En aquests tres casos no és ben bé el sentit del modern *vexar*, ni el que ha predominat en l'ús del ll. medieval i de les llengües romàniques, si bé ja no podem dir-ho dels altres matisos que havia tingut des del llatí antic. En *Spill*, 1217 i en el ms. o en les eds. de 1530-31 està escrit *vexa*, però en l'ed. *D a qui va veixa*, i en tot cas rima amb *leixa* 'deixa diners': el sentit no és el modern car el context sembla indicar l'amant; és versemblant, però, que sigui el mateix que *abeixar* (veg. ací I, 22b1-7), tot i que aquest sembli 'incitar' i 'engegar', ço que no coincideix amb el que fa ací l'amant (o marit), 1140-1; tanmateix no és inversemblant que tant aquell *abeixar* com el *ve(i)jar* d'ací, siguin en el fons el mot que estudiem, amb una idea com 'incitar a triar, excitar'. «Ordonaren que per part de la taula de cambi de aquell les dites fermanses no sien *vexades* ne convengudes» 1444 (*Ardits* I, 483); «---no-ns par rahunable *vexar* lo dit Sunyer» c. 1463 (*CoDoACA* xxii, 298).

Recollit per la tradició lexicogràfica ja en el segle xv: des de JnEsteve, 1472: «*vexar*: premere, dis-